

УДК 81'253:811.111

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2025.38.07>

Ольга ДОРОШЕНКО, канд. філол. наук, асист.

ORCID ID: 0009-0001-4475-1143

e-mail: o.doroshenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВІДТВОРЕННІ МИНУЛОГО ЧАСУ ІСПАНСЬКОЮ

Вступ. У статті вивчаються особливості підготовки майбутніх фахівців з перекладу з огляду на процеси негативної та позитивної лінгвістичної трансференції. Метою розвідки є аналіз помилок українських студентів перекладознавчого відділення та виявлення труднощів перекладу, що викликані впливом рідної мови на процес засвоєння іспанської, а саме, дослідження випадків інтерференції на основі письмових перекладів, виконаних учнями. Актуальність дослідження зумовлена тим, що тема минулого часу іспанської мови є однією з найсуперечливіших для українських студентів, тому існує необхідність пошуку нових підходів у методиці викладання іспанської мови. У розвідці розглянуто систему дієслівних форм минулого часу в іспанській і українській мовах, які виявляють суттєву асиметрію як на лексико-морфологічному рівні, так і концептуальному. Результати розвідки можуть допомогти викладачам у поліпшенні методики викладання іспанської мови як іноземної, а також слугувати допоміжним матеріалом студентам у їхній самостійній роботі.

Методи. Для огляду означеної проблеми використано такі методи: експеримент, індукція, узагальнення, описовий метод, контрастивний або зіставний, а також методи лінгвістичного та контекстуально-інтерпретаційного аналізу.

Результати. На основі письмових робіт студентів проведено аналіз помилок і виявлено випадки інтерференції рідної мови. Результати експерименту підтверджують, що труднощі виникають як у вживанні дієслівних форм минулого часу іспанської мови, так і у їх розумінні на концептуальному рівні. Виявляються випадки впливу рідної мови на мовленнєву та мисленнєву діяльність українських студентів під час навчання, що позначається на процесі засвоєння мови. З одного боку, цей вплив виявляється на формальному рівні: студент допускає граматичні помилки, оскільки обирає ту чи іншу форму, спираючись на граматичні категорії рідної мови. З іншого боку, інтерференція відбувається на концептуальному рівні. У певних випадках студент не розуміє предметної ситуації та трактує її з огляду на вже сформоване у нього просторове та часове бачення. Крім цього, якщо нові концепти відсутні в рідній мові, то студент схильний дотримуватися граматичних правил без роздумів. Все це сприяє фосилізації помилок і ускладнює процес переходу від інтермови до вільного володіння іноземною мовою.

Висновки. Підтверджено, що студент у своїх перекладах в основному спирається на буквальні показники, маркери, які дозволяють обирати форму на основі граматичного правила. Такий підхід веде до механічного використання мови та нагромадження різного виду помилок. Водночас, успішним шляхом для уникнення фосилізації помилок і розвитку мовлення є розуміння іноземної мови в її концептуальному вимірі.

Ключові слова: перекладознавство, іспанська мова як іноземна, трансференція, фосилізація, аналіз помилок.

Вступ

Сучасний стан лінгвістичної науки дозволяє вдосконалювати вже існуючі методики викладання іноземної мови, а також шукати нові підходи, що дають змогу прискорити та поліпшити процес оволодіння іноземною мовою. Одним із таких підходів є аналіз помилок (АП), який Д. Крістал розуміє як спосіб ідентифікації, класифікації та системної інтерпретації неприйнятних мовних форм, що вживаються тими, хто вивчає іноземну мову (Crystal, 2003). Наразі АП є дієвим методом виявлення проблем і прогалин у вивченні іноземної мови на основі зіставлення граматичних систем двох мов у контексті виявлення рис їхньої симетрії та асиметрії. За Дж. Річардсом, такий аналіз може здійснюватися з різною метою: дізнатися наскільки добре учень знає мову, зрозуміти, як людина вчить мову, та отримати інформацію про типові труднощі у вивченні мови (Richards, 1971). Відповідно, отримана та проаналізована інформація значно полегшує як викладання іноземної мови, так і її вивчення. Крім цього, такий підхід є важливим і дієвим для підготовки майбутніх фахівців з перекладу, що мають опанувати мову ґрунтовно, іншими словами, не тільки автоматизувати вживання тих чи інших граматичних або лексичних форм, але й розуміти мову на концептуальному рівні, оскільки поява помилок також залежить від вміння "відчувати" мову, декодувати додаткові конотації та відтворити їх у цільовій мові відповідними засобами.

У контексті розвитку напряму АП з 70-х років почало розвиватися введене Л. Селінкером поняття інтермови, а саме: специфічної мовної системи, яка формується у студента в процесі навчання та поєднує правила письмового і усного мовлення іноземної мови з рідною. За словами Л. Селінкера, інтермова ґрунтується на таких загальних

принципах, як надмірне узагальнення (over-generalization), мовний трансфер або перенесення (linguistic transfer) та фосилізація або укорінення помилок (language fossilization) (Selinker 1972, p. 215). Передумовами виникнення ідей про інтермову стали дослідження про лінгвістичну інтерференцію, що, на думку науковців, позначає два різні лінгвістичні явища, – психологічне та соціолінгвістичне. У психологічній площині термін "інтерференція" розуміється як вплив засвоєних мовних звичок рідної мови на процес вивчення нової мови. У соціолінгвістичному розумінні явище розуміється як мовна взаємодія, коли дві мовні системи перебувають у контакті (Dulay, Burt, M., & Krashen, 1982, p. 98). У подальших лінгвістичних дослідженнях ідея про інтерференцію була розширена до поняття лінгвістичної трансференції. Зрештою, науковці почали розрізняти позитивний трансфер, коли рідна мова поліпшує учню засвоєння нового матеріалу, та негативний трансфер, що, власне, і є явищем інтерференції, коли рідна мова ускладнює вивчення нової мови (Dulay, Burt, M., & Krashen, 1982, p. 101).

У нашому дослідженні ми спираємося на розуміння інтерференції як таке явище, коли рідна мова або мова, що була засвоєна учнем попередньо, впливає на процес вивчення та засвоєння другої чи третьої іноземної мови. Водночас, інтерференція саме рідної мови може значно ускладнити процес навчання та викладання, оскільки вона становить основу для сприйняття учня. Наприклад, відсутність у рідній мові певної граматичної категорії або наявність суттєвих розбіжностей може ускладнювати студентів засвоєння граматичного матеріалу. Крім цього, ускладненням також може бути розуміння самого повідомлення, а саме, закодованої в цьому повідомленні предметної ситуації, тобто відрізка дійсності, що

© Дорошенко Ольга, 2025

описується, конкретної ситуації, яка відображається в тексті (Нелюбін, 2003, с. 164). Водночас, у студента можуть виникати труднощі з передачею предметної ситуації іноземною мовою, оскільки під впливом рідної мови він може вдаватися до буквального перекладу. У цьому разі також відбувається інтерференція, тобто "перенесення особливостей рідної мови на іноземну, що вивчається" (Нелюбін, 2003, с. 66).

Наслідком сталої інтерференції рідної мови є явище фосилізації, а саме: "застою", "скам'яніння" помилок всупереч інтенсивному вивченню іноземної мови. Це викликано тим, що помилки "укорінюються" несвідомо під впливом рідної чи іншої мови, тому що студент зробив хибні порівняння, надмірні узагальнення чи просто не звернув належної уваги на правила (Агібалова, 2019, с. 152). У результаті інтермова у студента посилюється, і надалі стає складніше досягти успіху в освоєнні іноземної мови.

Метою цієї розвідки є аналіз помилок українських студентів перекладознавчого відділення в контексті інтерференції, а саме, впливу рідної мови в процесі вивчення іспанської як іноземної. Для цього ми спрогнозували можливі помилки, враховуючи досвід викладання іспанської мови як іноземної, і провели експеримент на основі тестових робіт студентів, де вони мали письмово перекладати речення в минулому часі з української мови на іспанську, і навпаки. Особливу увагу приділяли інтерпретації змісту речень українськими студентами. Аналіз цих

помилки, на нашу думку, може допомогти розумінню механізму їх творення та пошуку оптимальних шляхів для уникнення їхньої фосилізації в свідомості студентів, що особливо важливо, оскільки у нашому випадку йдеться про майбутніх перекладачів.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що тема минулого часу є однією з найсуперечливіших для українських студентів, оскільки порівняння системи дієслівних форм минулого часу іспанської мови з українською виявляє чималу кількість асиметрії, яка ускладнює розуміння граматичної категорії. Крім цього, наразі нам не відомі дослідження, які присвячені вивченню саме інтерференції української мови з іспанською. Водночас, порівняльні аналізи в парах інших мов активно розвиваються, як приклад, досліджується засвоєння іспанського минулого часу англійськими студентами (Montrul, 2004; Salaberry, 1999), німецькомовними (Castro, 2008), російськомовними (Mañas et al., 2021) тощо.

Асиметрія між граматичними категоріями української мови та іспанської очевидна. В українській мові для позначення минулого часу існує фактично одна дієслівна форма, в якій дієслово змінюється за особою, числом і родом. В іспанській мові дієслово також змінюється за особою та числом, але минулий час позначається п'ятьма дієслівними формами, і це йдеться лише про дійсний спосіб (Modo Indicativo). Порівняйте кількість дієслівних форм обох мов у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняння кількості дієслівних форм іспанської та української мови

Українська мова	Іспанська мова		
Минулий час дійсного способу	Pretérito Perfecto Compuesto	}	de Indicativo
	Pretérito Pluscuamperfecto		
Pretérito Anterior			
Pretérito Indefinido			
Pretérito Imperfecto			

Отже, теоретично студент вже з першого погляду припускає, що саме уявлення та бачення минулого часу в іспанській мові є іншим порівняно з українською, оскільки за кожним словом має стояти певне поняття та концепт.

Зауважимо, що фахівці з граматики також вказують на існування в діалектах сучасної української мови форми давноминулого часу, що утворюється додаванням до дієслова в минулому часі допоміжного дієслова "бути", наприклад: "вона була знайшла", "він був пішов". Як зазначає В. І. Кононенко, в українському мовознавстві немає єдиної думки щодо форми та місця давноминулого часу в системі дієслівних форм. Крім того, деякі фахівці вважають цю форму архаїчною та маловживаною, що пояснюється історико-культурними чинниками (Кононенко, 2015, с. 122).

Однією з найважливіших ознак дієслова в українській мові є вид – граматична категорія, яка виражає, як мовець осмислює перебіг дії в часі, тобто характеризує дію в повідомленні. У межах нашого дослідження зазначимо, що дієслова доконаного чи недоконаного виду утворюються за допомогою: суфіксального та префіксального способів (спиняв – спинив, казав – сказав); шляхом зміни наголосу (закликав – закликав) чи суплетивно – за допомогою різних основ або коренів (брав – взяв). Водночас, сам спосіб творення форми дієслова в минулому часі однаковий для обох видів дієслова, тобто в літературній українській мові для передачі минулого часу необхідно від основи інфінітива відкинути суфікс -ти та додати: для чоловічого роду -в- (читав) чи нульове закінчення (біг); для жіночого і середнього родів та множини – -л-, а також

закінчення для жіночого роду -а (читала, бігла), для середнього -о (читало, бігло); для множини -и (читали, бігли). Очевидно, що такий спосіб творення минулого часу видається нескладним, особливо, як побачимо далі, порівняно із системою дієслівних форм іспанської мови.

В іспанській мові також існує категорія виду дієслова. Однак, якщо в українській мові вид дієслова твориться сталим для конкретного дієслова способом (суфіксальним, префіксальним тощо), то в іспанській мові для вираження виду треба обрати одну з п'яти дієслівних форм минулого часу, враховуючи водночас особливості відмінювання кожного дієслова. Крім того, якщо для позначення незавершеної дії в іспанській мові вживається лише форма Pretérito Imperfecto de Indicativo, то завершена дія виражається усіма іншими чотирма формами, кожна з яких вносить додаткові значення, уточнюючи характер завершеності цієї дії та надаючи носію мови додаткові змісти (Aragonés, & Palencia, 2007).

Відповідно, український студент стикається з двома видами труднощів. З одного боку, йому необхідно вивчити та сформувані навички швидкого підбору слова поміж чималою кількістю дієслівних форм. Варто зазначити, що цю ситуацію дещо полегшує той факт, що на сьогодні форма Pretérito Anterior de Indicativo майже повністю вийшла з повсякденного вживання, тому студенту треба обирати не з п'яти, а з чотирьох іспанських форм. Водночас, майбутній перекладач має знати спосіб творення та випадки вживання Pretérito Anterior, оскільки ця форма зустрічається в письмовому дискурсі: у художній літературі, юридичних текстах тощо. З іншого боку,

український студент має зрозуміти значення всіх дієслівних форм минулого часу іспанської мови та навчитися адекватно їх вживати, тобто вміти швидко і влучно обрати одну з кількох форм, тоді як в українській мові він звик вживати лише одну. Ця задача є найбільш складною, оскільки студенту необхідно переосмислити минулий час у концептуальному плані, навчитися новим способом розглядати часові і просторові відносини, щоб адекватно відтворювати предметну ситуацію.

Як відомо, мова нерозривно пов'язана з мисленням, є невіддільною частиною пізнання, а також процедур добування знання й операцій з уже наявними відомостями (Мельничук, Зубілевич, & Фінчук, 2020, с. 42). З огляду на це, цілком зрозумілим є те, що рідна мова, яка є першою мовною системою студента, створює основу для формування його світогляду. Відповідно, іноземна мова, за винятком випадків білінгвізму, надає студентові нові інструменти бачення та трактування оточуючого світу. Однак процес засвоєння іноземної мови та набуття нового бачення проходить поступово. Студент спочатку виходить із понять і категорій рідної мови, співвідносячи їх з новою іноземною мовою, яка безумовно має інші форми вираження на всіх мовних рівнях. Наприклад, М. Канвіт у своєму дослідженні описує психологічні труднощі англомовних студентів у вивченні іспанського дієслова *gustar*, яке для українського студента не викликає проблем, оскільки в рідній мові існує аналогічна конструкція (Kanwit, 2018). Іншими словами, предметна ситуація, що хтось комусь подобається, існує фактично для носіїв кожної мови, але словесно це виражається по-різному.

Таким чином, беручи до уваги вищезазначене, нам вбачається доцільним проведення аналізу помилок україномовних студентів у контексті впливу їхньої рідної мови на процес перекладу, насамперед з української мови на іспанську, але також і у зворотному напрямі. Аналіз студентських письмових перекладів дозволить дослідити їхню інтермову і побачити процеси фозилізації помилок, які бажано прибирати на перших етапах формування, особливо, якщо йдеться про майбутніх перекладачів. Крім того, ми висуваємо гіпотезу, що розуміння саме на концептуальному рівні причин утворення таких помилок може надати шляхи для покращення та прискорення навчального процесу.

Методи

Для досягнення поставленої мети в роботі використано експеримент у поєднанні з кількісними та якісними методами дослідження. Відповідно до теми розвідки було розроблено тестову роботу на основі прогнозування можливих помилок. Імовірний прогноз було складено завдяки досвіду викладання іспанської мови як іноземної. Робота була присвячена темі минулого часу та містила 20 речень, з яких 17 для перекладу з української мови іспанською. Решта 3 речення необхідно було пояснити та перекласти українською мовою з іспанської.

Тестову роботу було запропоновано 18 студентам другого року навчання на перекладознавчому відділенні в Навчально-науковому інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка. За навчальною програмою студенти орієнтовно повинні мати рівень іспанської мови, вищий за B1.1. За результатами опитування було зібрано і детально проаналізовано 18 відповідей. Усі здійснені помилки підраховано та узагальнено з огляду на інтерференцію рідної мови. Під час опису результатів дослідження було застосовано ряд лінгвістичних методів, а саме: контрастивний або зіставний метод, що дозволяє порівняти граматичні системи двох мов; описовий метод, який зосереджений на детальному

описі кількісних і якісних результатів дослідження, що можуть бути корисними не тільки викладачам іспанської мови як іноземної, але також студентам у їхній самостійній роботі. Крім того, переклади студентів оцінювалися з точки зору контекстуально-інтерпретаційного аналізу. Отримані результати дослідження осмислено та підсумовано завдяки методу індукції чи узагальнення.

Результати

Усі речення було погруповано відповідно до чотирьох дієслівних форм минулого часу дійсного способу іспанської мови. Помилки аналізувалися за таким алгоритмом: а) наявність у реченні лексичного маркера; б) наявність у реченні контекстуального показника, тобто функцію відсутнього маркера виконує контекст; в) відсутність маркера чи контекстуального показника. Розглянемо спочатку форми минулого часу, що передають закінчену дію.

I. *Preterito Perfecto Compuesto de Indicativo*. Основна функція цієї дієслівної форми полягає в тому, щоб вказати на закінченість дії у незакінчений період часу, підкресливши її результативність на момент мовлення. Відповіді студентів виявляють, що за наявності часового маркера (*hoy*) вживання цієї форми не становить для них труднощів. Студенти в цілому дотримуються правила, яке завчили під час першого учбового курсу в університеті. Це демонструє приклад, в якому більшість учнів (16) використали саме цю форму в перекладі.

1. *Сьогодні я добре поснідав. Hoy he desayunado bien.*

Лише у двох відповідях було використано *Preterito Indefinido*. Це може свідчити про те, що студенти не довчили правило, не зрозуміли добре використання цієї форми й обрали форму, що утворюється одним дієсловом.

Як показує досвід, на початковому етапі навчання студент має певні труднощі з *Preterito Perfecto Compuesto* з огляду на те, що для утворення цієї форми він повинен зробити два кроки, тобто використати два дієслова для утворення єдиної складної форми (*haber+Participio*). Для українського студента це незвично, оскільки в українській мові він відмінює лише одне дієслово. Відповідно, на початку студент має схильність обирати форму минулого часу, що складається з одного дієслова, а саме, *Preterito Indefinido* (*Hoy comí bien*). Також студенти часто можуть вилучати дієслово *haber* під час формування *Preterito Perfecto Compuesto* (**Hoy comido bien*). На нашу думку, це також є наслідком впливу рідної мови. У студента навичка утворювати минулий час двома кроками ще не сформована, і мозок, оброблюючи більшу кількість нової інформації, обирає найлегший шлях вирішення задачі.

Наступний приклад демонструє, що за відсутності очевидного часового маркера, тобто прямої вказівки на правило, кількість помилкових відповідей серед студентів збільшується.

2. *Я працював весь день. Тепер я можу вже відпочити. He trabajado todo el día. Ahora ya puedo descansar.*

У першому реченні немає прямих маркерів, які могли б вказувати на вживання *Preterito Perfecto Compuesto*. Однак друге речення створює необхідний контекст того, що день ще триває, але дія вже є закінченою. Незважаючи на це, 6 студентів у своїх відповідях обрали *Preterito Indefinido*. Це вказує на те, що вони не звернули уваги на контекст, а зосередилися лише на закінченості дії, не враховуючи того, що день ще триває. Крім цього, плутанину може вносити той факт, що іспанська мова через велику поширеність у світі має певну варіативність вживання часових форм дієслова: якщо в Іспанії превалює *Preterito Perfecto Compuesto*, то в Латинській Америці

надають перевагу Pretérito Indefinido de Indicativo. Деякі студенти можуть нехтувати цим фактом й інтуїтивно обирати на користь форми минулого часу, що виражена одним дієсловом, як це притаманно українській мові.

Водночас, можна припустити, що більшість студентів не розуміють, які характеристики дії додає форма Pretérito Perfecto Compuesto в іспанське висловлення. Щоб підтвердити таке припущення в текст було додано речення, в якому немає прямих контекстуальних показників, окрім самої предметної ситуації, що відображається в повідомленні.

3. *Я народився, щоб зробити тебе щасливою. Не nacido para hacerte feliz.*

Відповіді студентів виявили, що вони не бачать у реченні додаткового змісту, відповідної конотації, яка, за Л. Нелюбіним, викликає у свідомості носія мови додаткові асоціації емоційно-експресивного забарвлення (Нелюбін, 2003, с. 88). Усі українські студенти (17), окрім одного, переклали це речення за допомогою Pretérito Indefinido. Втім у такому перекладі для іспанця втрачається експресивна палітра значень і більше вказується на констатацію факту, що відбувся у віддаленому минулому. Натомість вживання в реченні Pretérito Perfecto Compuesto передає іспаномовному реципієнту експресію, оскільки мовець акцентує, що "в результаті його народження інший буде щасливим". Відповідно, ми припускаємо, що студенти не бачать тонкощів предметної ситуації, що стоїть за словами, а за відсутності прямих контекстуальних показників вони відтворюють це речення Pretérito Indefinido, що утворюється одним дієсловом.

II. Pretérito Pluscuamperfecto de Indicativo. Це друга складна дієслівна форма, яка також утворюється за допомогою службового дієслова haber та Participio. Її основна функція полягає в тому, щоб передати в минулому часі та просторі відносини передування однієї дії до другої. Інші функції цієї форми у цьому дослідженні ми не розглядаємо.

Використовуючи Pretérito Pluscuamperfecto, іспанці акцентують лінійність часу, де дії слідує одна за одною, іншими словами, сама морфологічна форма дієслова без допомоги інших лексичних засобів створює необхідний контекст. У наступному прикладі бачимо дві минулі дії, де одна передувала іншій.

4. *Tu сказала Хуану, що я його побачила з Лолою? ¿Le dijiste a Juan que lo había visto con Lola?*

У цілому це речення не мало становити труднощів, оскільки студенти могли керуватися правилом узгодження часів. Однак лише 5 студентів переклали його, вживаючи форму Pretérito Pluscuamperfecto. Один студент вдався до використання Pretérito Perfecto Compuesto у підрядній частині. Ще одна відповідь містить Pretérito Perfecto Compuesto у головній частині речення, з чим знімається правило, тобто дія розглядається щодо теперішнього моменту мовлення, а не до минулого. Натомість більшість студентів (11) вжили в головному та підрядному реченні Pretérito Indefinido.

Приклад демонструє, що не всі вивчили правило узгодження минулих часів. Можна припустити, що у відповідях студенти керувалися доконаним видом обох українських дієслів і передали закінченість дії. Такий переклад цілком співзвучний з українським реченням в оригіналі, де в обох частинах вживається єдина дієслівна форма, що виражена дієсловом у доконаному виді. Однак за таким перекладом зникає іспанське бачення та акцентуація лінійності часу, виражена в передуванні однієї минулої дії іншій. Те, що українські студенти у своїй більшості не відтворили таких відносин цілком

зрозуміло, оскільки в українській мові вони не так виражаються за допомогою морфологічної форми. Тому перед українськими студентами стоїть задача сформулювати нове концептуальне бачення минулого часу з іспанської точки зору. Наразі відповіді виявляють, що студенти звертають увагу насамперед на вид дієслова, тобто закінченість чи незакінченість дії, і керуються переважно автоматичним підставленням форма згідно з правилом.

Наступний приклад підтверджує, що акцентуація ідеї передування однієї минулої дії іншій складна для українського студента. У реченні немає очевидних вказівок, що спрямовують студента до правила. Також не очевидна друга минула дія, яка іспаномовною людиною встановлюється за контекстом. Іншими словами, іспаномовна людина за допомогою морфологічної форми розуміє, що одна дія передувала іншій.

5. *Я вперше у Парижі. Я ніколи не бачив такого гарного міста. Es la primera vez que estoy en París. Nunca había visto una ciudad tan bonita.*

Приклад містить інформацію, що людина перебуває у Парижі і, відповідно, вже побачила це місто. Така інформація виражається в українській мові двома реченнями, які створюють контекст, що людина вже приїхала в гарне місто і вже його побачила, чого раніше не було. Таку інформацію іспаномовна людина отримує одним реченням, де дієслово вживається в Pretérito Pluscuamperfecto. У разі, якщо людина ніколи не була, не бачила, а може й не побачить Париж, то така інформація повідомляється іспаномовною людиною за допомогою Pretérito Perfecto Compuesto (Nunca he estado en París). Остання дієслівна форма не вказує на передування однієї минулої дії іншій, а підкреслює наявний на момент мовлення факт, іншими словами, результат.

У перекладі цього речення тільки 2 студенти вдалися до Pretérito Pluscuamperfecto. Один студент використав Pretérito Indefinido. Всі інші студенти (16) переклали речення за допомогою Pretérito Perfecto Compuesto, що за нашим припущенням є інтерференцією англійської мови, яку вони вивчали зі школи.

Наведемо ще один приклад, який вказує, що студентам складно побачити контекст, який вказує на другу минулу дію. Припускаючи, що студенти мають труднощі із концептуальним баченням минулого часу з точки зору акцентуації його лінійності, для підтвердження цієї гіпотези ми розробили завдання, де студенти мали інтерпретувати чи перекласти українською 3 речення іспанської мови. Перші два речення були в парі (Imperfecto – Pluscuamperfecto) і створювали контраст двох часових форм, що чіткіше висвітлювало їхні функції.

6. *A. Antes de la boda, visitaba al psicólogo. A. До весілля вона відвідувала психолога.*

B. Antes de la boda, había visitado al psicólogo. B. До весілля вона відвідала психолога.

Як ми і передбачали, студенти у своїй більшості правильно інтерпретували контраст між реченнями в парі і вірно відтворили їх зміст і смисл. У першому прикладі 6.А всі студенти (17), за винятком однієї відповіді (одразу пішла), вжили недоконаний вид дієслова (відвідувала), що повністю відповідає іспанському еквіваленту, вираженому Pretérito Imperfecto (visitaba) та передає зміст речення, що людина до весілля з певною періодичністю відвідувала психолога. Саме Imperfecto у цьому випадку фокусує увагу реципієнта на повторюваності дії, незважаючи на наявну вказівку на іншу минулу дію (antes de la boda). Натомість у другому прикладі 6.В морфологічною формою Pluscuamperfecto вказано на закінчену дію, яка відбулася до моменту весілля. Більшість студентів (17)

також відтворили дієслово в доконаному виді, передавши її завершення. Зауважимо, що весілля також є закінченою дією, але їй передувала інша закінчена дія (*había visitado*), що відбулась в закінчений період часу (*antes de la boda*). На нашу думку, у цьому прикладі студенти не розмірковували над контекстом обох речень, а обрали такий переклад насамперед завдяки контрасту, що створюється на фоні іншого схожого речення. Такі припущення ми робимо, спираючись на переклади третього речення в завданні, яке було без пари.

7. *A las 9 todos se habían ido de la universidad. Do 9 години вже всі пішли з університету.*

Усі відповіді студентів свідчать, що вони не побачили в обставині часу скомпресоване підрядне речення, а саме, момент, коли настала 9-та година. Тобто насправді в реченні є дві дії: настання 9 години та вихід студентів з університету. Іншими словами іспаномовна людина у цьому реченні отримує інформацію, що студенти до початку 9 години почали розходитися, і на момент, коли почалась 9 година, в університеті вже нікого не було.

Із 18 відповідей 14 студентів переклали, що о 9 години всі студенти пішли з університету. Залишається питанням для них, який би був переклад речення: *A las 9 todos se fueron de la universidad*. Припускаємо, що, як у попередньому випадку, за наявності речення, де дієслово виражено в *Preterito Indefinido*, студенти вдалися б до інших інтерпретацій. Однак за відсутності контрастного речення учні не звернули уваги на контекст лінійності, що цілком відповідає ходу думки рідною мовою. Водночас, чотири студенти вдалися до додавання прислівника "вже", що надало реченню значення результативності. Такий варіант перекладу більше відповідає тій предметній ситуації, яка закодована в іспанському реченні. Утім, він не акцентує передування однієї минулої дії іншій. Припускаємо, що таке речення з прислівником "вже" з найбільшою вірогідністю було б відтворено з української мови іспанською за допомогою *Preterito Perfecto Compuesto*.

Зауважимо цікавий факт, що в оригіналі в реченнях 6.A і 6.B не вказується особа. Водночас, більшість студентів (15) вживають у перекладі займенник жіночого роду "вона". Це говорить про те, що в цілому студенти безумовно звертають увагу на контекст речення, оскільки наразі існує переконавання, що жінки частіше відвідують психологів. Іншими словами, студенти легко розпізнають те, що їм відомо та звично. Натомість звертати увагу на лінійність часу – нове для них.

III. *Preterito Indefinido de Indicativo*. Ця дієслівна форма минулого часу в іспанській мові вважається простою (*Preterito Simple*). Утім вона видається найскладнішою для учня через велику варіацію закінчень під час відмінювання дієслів. З іншого боку, можна припустити, що ця форма видається студентів найбільш схожою з українською мовою, оскільки для її формування потрібен лише один крок, тобто поставити одне дієслово у необхідну форму відповідно до особи та числа. Крім того, ця дієслівна форма виражає просто закінчену дію в минулому часі без інших незнайомих українському студентів додаткових значень результату *Preterito Perfecto Compuesto* чи передування дії *Preterito Pluscuamperfecto*.

Наша розвідка виявила, що за наявності маркера *Preterito Indefinido* не викликає великих труднощів, окрім хіба складності у самому реченні, утворення цієї форми.

8. *Вчора в кафе я побачила Хуана з Лолою. Ayer vi a Juan con Lola en un bar.*

Усі студенти (18) переклали це речення за допомогою *Preterito Indefinido*, що цілком логічно. В українському реченні є закінчена дія, що виражена дієсловом у

доконаному виді (побачила), і часовий маркер (вчора), який вказує на закінчений період часу. Студент має знати правило, що в такому реченні вживається *Preterito Indefinido*.

Утім, як відомо, вживання *Preterito Indefinido* викликає певні труднощі, особливо в контексті *Preterito Imperfecto*, що передає незакінчену дію (Brucart, 2001; Санчес, 2008). Студенти на початковому етапі починають проводити паралель між українським видом дієслова та іспанськими. Однак на практиці не можна говорити про еквівалентність українського дієслова доконаного виду з *Preterito Indefinido* та українського дієслова недоконаного виду з *Preterito Imperfecto*. Іншими словами, часто у тих випадках, коли в іспанській мові вживається *Preterito Indefinido* і йдеться про закінчену дію в закінчений період часу, в українській мові у таких реченнях вживається дієслово в недоконаному виді, а закінченість періоду часу взагалі не береться до уваги. Розглянемо наступний приклад.

9. *Вчора йшов сильний дощ. Сьогодні вже світить сонце. Ayer llovió mucho. Hoy ya hace sol.*

У цьому реченні дієслово "йшов" виражено недоконаним видом, хоча за контекстом зрозуміло, що воно виражає закінчену дію, оскільки один день вже закінчився і настав інший, але вже сонячний. Утім, в іспанській мові переклад такого речення за допомогою *Preterito Imperfecto* не відповідає нормі, оскільки йдеться про закінчену дію в закінчений період часу, на що вказує прислівник "вчора". На це вказує друге речення (*A сьогодні вже світить сонце*), що створює відповідний контекст. Тобто день і дощ закінчились, а тому в іспанському перекладі це має бути показано за допомогою *Preterito Indefinido*. Це речення ілюструє, що іспаномовна людина фокусується на часових показниках закінченості дії. Час розглядається з точки зору його лінійності, оскільки важлива не тільки закінченість дії, але й період часу в минулому. Крім цього, іспанські граматисти вказують, що мовець відсторонюється від цієї минулої події (Aragónés, & Palencia, 2007). Натомість в українській мові увагу сфокусовано лише на описі минулих подій з точки зору їх тривалості та закінченості. Зокрема, у зазначеному реченні недоконаний вид дієслова "йшов" передає тривалість дії. Тобто для українського реципієнта акцент стоїть лише на характеристиці вчорашнього дня. Безумовно, він розуміє закінченість дня і дощу за контекстом, але увагу зосереджено на українському баченні, де важливими є характеристики тривалості дощу.

Переклади цього речення виявили, що більшість студентів (13) згідно із правилом використали *Preterito Indefinido*. Водночас, 5 студентів вдалися до *Preterito Imperfecto*, що підтверджує те, що вони звернули увагу на тривалість дії, виражену дієсловом "йшов". Цікаво, що один студент навіть вдався до додавання конструкції *estar+gerundio* в *Preterito Imperfecto*, яка саме і покликана створювати ефект тривалості дії. Отже, робимо припущення, що й інші студенти бачили тривалість дії у реченні, але добре вивчили правило, і тому вжили правильну форму. До речі, 2 студенти зробили помилки в утворенні форми *Preterito Indefinido*, що підтверджує складність творення цієї форми.

Інший приклад у цілому підтверджує, що навичка звертати увагу на лінійність часу у студентів формується, оскільки вони вже зосереджені насамперед на закінченості часового періоду, незважаючи на тривалість дії.

10. *Вчорашній концерт тривав весь вечір. El concierto de ayer duró toda la tarde.*

У цьому разі навіть семантика дієслова "тривати" і вказівка на тривалість періоду часу (весь вечір) не

сплутали більшість студентів, з яких 16 використало у перекладі Pretérito Indefinido проти 2 перекладів, де було вжито форму Pretérito Imperfecto. На нашу думку, цьому знову сприяла наявність часового маркера (ayer), який за правилом чітко вказує на Pretérito Indefinido. Цю думку підтверджує наступне речення.

11. *Минулого тижня я три рази ходив у ресторан. La semana pasada fui tres veces al restaurante.*

У цьому реченні українське дієслово також вживається в недоконаному виді та передає повторюваність, яка підкреслюється вказівкою на кількість разів (три рази). За правилом в іспанській мові повторюваність події в минулому передається формою Pretérito Imperfecto. Але речення починається часовим маркером (la semana pasada), що вказує на закінчений період часу. Як вже було зазначено, для іспаномовної людини перевагу має наявність закінченого періоду часу, тому в цьому реченні діє правило, за яким вживається Pretérito Indefinido. Цього правила в перекладах дотрималися 14 студентів, які відтворили речення за допомогою Pretérito Indefinido. Водночас, 4 студенти таки надали перевагу повторюваності дії з недоконаним видом дієслова та переклали речення за допомогою Pretérito Imperfecto, що цілком еквівалентно українському баченню змальованої ситуації в минулому.

Наступний приклад також демонструє, що студенти навчилися бачити передусім закінченість часового періоду, навіть без прямих часових маркерів. Тут на закінченість дії вказує друге речення, що створює контраст минулого і теперішнього.

12. *Він живе 10 років у Лондоні. Тепер він мій сусід. Vivió 10 años en Londres. Ahora es mi vecino.*

У перекладах цього речення 15 студентів вжили Pretérito Indefinido. Згадайте приклад 2, що містить речення зі схожою синтаксичною структурою. У них 6 студентів також використали Pretérito Indefinido, але вже замість Pretérito Perfecto Compuesto, і передали з цим закінченість дії та періоду часу. Утім, 3 студенти звернули увагу на продовження дії (яка тривала 10 років) і відтворили це речення за допомогою Pretérito Imperfecto.

Усі зазначені вище чотири приклади (9, 10, 11, 12) продемонстрували, що українське дієслово в недоконаному виді зі значенням тривалості, повторюваності та опису в іспанській мові мають відторюватися Pretérito Indefinido, якщо того вимагає правило. Розвідка виявляє, що студенти в цілому навчилися зважати на іспанські маркери і створювати повідомлення за іспанським баченням. Однак ми запроували приклад, який мав би відволікти їх від завченого правила та змусив би вирішувати інтуїтивно, яке дієслово ставити, а отже, спиратися на свої базові знання рідної мови та нещодавно набуті знання з іспанської мови. У наступному реченні ми вказали на закінченість періоду непрямым часовим маркером (до університету) і водночас створили значення тривалості дії за допомогою недоконаного виду дієслова (вивчав), а також прислівника "протягом" і вказівкою на кількість років.

13. *До університету я вивчав іспанську мову протягом трьох років. Antes de la universidad estudié español durante tres años.*

У результаті, кількість відповідей, що містили Pretérito Imperfecto, значна зросла і становила 9 із 18. Такий варіант перекладу речення відображає українське бачення предметної ситуації. Інші відповіді (7) були на користь Pretérito Indefinido, що відповідає іспанському баченню, де перевага надається закінченості часового періоду, вираженому обставиною місця (до університету). Таким чином, без чіткої опори на фактичні маркери

студенти оцінюють предметну ситуацію в реченні з української точки зору.

Зауважимо, що в прикладах 8, 9, 10, 11, 12 вид дієслова в українських реченнях міг замінюватися без втрати змісту, тобто дієслово в доконаному виді можна було замінити дієсловом у недоконаному (побачив – бачив (8)), а недоконаний вид на доконаний (йшов – пройшов (9)), тривав – протривав (10), ходив – пішов (11), жив – прожив (12)). Таку заміну хіба що складно зробити в реченні 13, чому саме заважає прислівник "протягом". Усі речення було перекладено за правилом у Pretérito Indefinido, оскільки вони передавали закінчену дію, але в контексті українського бачення предметної ситуації закінченість дії була другорядною. Іншими словами, у словому плані україномовний реципієнт акцентує увагу лише на тривалості дії, а її закінченість не має значення. Саме цей факт і викликає суттєву інтерференцію рідної мови для українського студента. Це збіг двох концептуально різних уявлень про минуле, і у студента, який не вивчив чи не зрозумів правило, фосилізуються, тобто укорінюються, помилки в його інтермові.

Проте мова не може послуговуватися лише чіткими і стійкими правилами. Велику роль у побудові речень відіграє наявний чи ймовірний контекст, а також інтенція мовця, що саме й обумовлює предметну чи комунікативну ситуацію. Зокрема, наступне речення викликає у студентів ще більшу кількість протиріч в обранні часової форми.

14. *Шість років тому мені подобався Хуан. Hace seis años me gustaba Juan.*

Речення у перекладі містить конструкцію *hace+cantidad del tiempo*, що вказує на закінчений період часу. Однак саме дієслово *gustar* має свої семантичні особливості. У формі Pretérito Indefinido воно набуває значення миттєвості, одноразовості (сподобався), тобто це дія, яка сталася в один момент. Відповідно, говорити про миттєву ситуацію, що відбулася шість років тому, передбачає певну предметну ситуацію. У перекладі цього речення думки студентів суттєво розійшлися: 10 студентів обрали форму Pretérito Indefinido, а 8 студентів – Pretérito Imperfecto. На нашу думку, такий великий відсоток відповідей на користь Pretérito Indefinido є наслідком надмірного автоматизованого підходу та строгому дотриманні правил. Опитані студенти робили у великій кількості механічні завдання на контраст між Pretérito Indefinido та Pretérito Imperfecto, тому вони в цілому навчилися керуватися наявним маркерами. Однак, як вже зазначалось, мовлення не може бути механічним і багато в чому залежить від бачення контексту, додаткових смислів і загалом від відчуття мови. Це речення вживається в Pretérito Imperfecto і, незважаючи на вказівку на закінченість того періоду, відкриває інше поле смислів. Для іспанця воно є початком опису предметної ситуації в минулому. Прагматика речення передбачає питання *¿y qué?* (і що?). Тобто речення не є закінченим повідомленням, і вимагає розвитку думки. Водночас, таке речення, побудоване в Pretérito Indefinido, хоча і виражає закінчену дію, також не виражає закінчене повідомлення і викликає подібне питання. Порівняйте: Шість років тому мені сподобався Хуан. І що? – *Hace seis años me gustó Juan. ¿Y qué?*

Для порівняння, в наступному прикладі такого розрізнення думок студентів не спостерігалось, оскільки всі учні (18) переклали речення за допомогою Pretérito Indefinido.

15. *Два тижні тому я пішов кататися на лижах і мені сподобалося. Hace dos semanas fui a esquiar y me gustó.*

Під час аналізу помилок ми задали студентам питання, яка різниця між прикладами 15 і 14, але не

отримали аргументованої відповіді. Так само студенти не дали чіткої відповіді про різницю між прикладами 15 і 6.А, де, незважаючи на закінчений період, вживається форма *Preterito Imperfecto*, тобто всі студенти не замислюючись вказали на дію повторювану та тривалу, виражену недоконаним видом дієслова незважаючи на очевидний контекст того, що дія відбувалася вже в закінченій часовий проміжок. Відповідно, можемо зробити висновок, що опитувальні студенти ще не відчувають і не розуміють повною мірою різницю між *Preterito Indefinido* та *Preterito Imperfecto de Indicativo*, а послугуються більше вивченими правилами.

IV. *Preterito Imperfecto de Indicativo*. Ця дієслівна форма минулого часу передає незакінчену, повторювальну та описову дію в минулому і, на нашу думку, загалом не викликає великих труднощів для українських студентів. З одного боку, вона легко утворюється, а з іншого, як було зазначено, в українській мові характерне доволі частотне вживання недоконаного виду дієслова, який навіть може вживатися паралельно з доконаним видом і передавати його значення. Відповідно, українські студенти в цілому тяжіють до вживання *Preterito Imperfecto* в більшості контекстів. Задачею викладача є радше навчити студента не вживати його тоді, коли у цьому немає потреби.

16. *Ranьше їй подобалось ходити на море. Antes le gustaba ir a la playa.*

У цьому реченні є часовий маркер (*antes*) і дієслово в недоконаному виді. Більшість студентів (16) обрали для перекладу форму *Preterito Imperfecto*. Два переклади на користь *Preterito Indefinido* можуть бути пояснені браком уваги чи зайвою зосередженістю на тому, щоб побачити закінченість періоду часу, чому наразі їх цілеспрямовано навчають. Водночас, маркер *antes* за своєю семантикою повною мірою передає часову перспективу форми *Preterito Imperfecto*, однією із функцій якої є перенесення фокусу оповідання в певний закінчений момент у минулому та зобразити, описати подію, яка тривала в цьому моменті. У такий площині і полягає контраст між *Preterito Indefinido* та *Preterito Imperfecto*. Якщо у випадку *Preterito Indefinido* мовець відсторонюється від події, що відбулась у минулому, ніби дивиться на них з боку, як на завершений факт, то у *Preterito Imperfecto* ми ніби переносимося в певний момент минулого і перебуваємо в центрі розвитку минулої події, але у той момент ще незавершеної. Прикладом такого моменту в минулому є наступне речення, яке всі студенти (17), окрім одного, відтворили за допомогою *Preterito Imperfecto*.

17. *Було вже 6 років, як вона з ним не говорила. Hacía 6 años que no hablaba con él.*

Виключенням стала одна відповідь, у якій було використано *Preterito Perfecto Compuesto*, що може пояснюватися наявністю в реченні прислівника "вже". Варто зауважити, що така опора на маркери, на нашу думку, вказує на те, що студентам складно бачити контекст, відриватися від слів, і вони більше спираються на вказівки, які завчили.

Preterito Indefinido vs *Preterito Imperfecto*. Полеміка щодо вживання цих двох форм, а саме, надати перевагу вповідомленні тривалості дії чи її закінченості, становить найбільшу проблему для студентів, що було вже продемонстровано попередніми прикладами. Розглянемо також два окремі приклади, що передають як завершеність, так і тривалість дії у минулому та виражаються за допомогою конструкції *estar+gerundio*. Приклади демонструють, що між студентами немає чіткої тенденції до вживання необхідної конструкції та форми минулого часу, а їхні відповіді є радше інтуїтивними.

В одному реченні йдеться про зображення дії в певний момент у минулому, що за правилом передається конструкцією *estar+gerundio* в *Preterito Imperfecto*.

18. *Вчора о шостій годині я дивилась телевізор. Ayer, a las seis, estaba viendo la televisión.*

Іспаномовний реципієнт у такому реченні отримує інформацію, що часовий період є завершеним, але робиться акцент на тривалості дії в певний момент. Іншими словами, ніби описується певний епізод того закінченого періоду.

Більшість студентів (10) переклали це речення за допомогою *Preterito Imperfecto*, при цьому 4 із них використали конструкцію *estar+gerundio*. Решта 8 студентів використали *Preterito Indefinido*, але також з конструкцією *estar+gerundio*, що свідчить про їхні наміри саме передати тривалість дії, розуміючи, що сам період часу вже закінчено. Зверніть увагу, що речення починається з потужного маркера "вчора", що позначає *Preterito Indefinido* у реченні.

Інше речення, навпаки, ілюструє випадок вживання *Preterito Indefinido*, коли зображується відстороненість від минулого, ніби мовець дивиться на події з боку, як на завершений факт, але при цьому вказує на тривалість дії.

19. *Вчора я читала книгу до опівночі. Ayer estuve leyendo hasta medianoche.*

У цьому реченні всі студенти, окрім одного, використали *Preterito Indefinido* (17). Водночас, конструкцію *estar+gerundio* використала 10 студентів, що вказує на бажання надати реченню тривалості за умови його очевидної закінченості. Лише в одному варіанті було вжито *Preterito Imperfecto* без конструкції.

Дискусія і висновки

Результати проведеного експерименту підтвердили, що для українських студентів розуміння та вживання дієслівних форм минулого часу іспанської мови становить певні труднощі. У цьому значну роль відіграє інтерференція рідної мови, яка впливає на мовлення студентів. З одного боку, вони спираються на граматичні категорії рідної мови, з іншого, інтерференція також відбувається на концептуальному рівні, коли студент тлумачить предметну ситуацію, виходячи з концептів рідної мови, у нашому дослідженні, спираючись на просторове і часове бачення, сформоване в дитинстві. Крім цього, якщо такі концепти відсутні в рідній мові, то студент схильний дотримуватися граматичних правил без роздумів. Усе це сприяє фосілізації помилок і ускладнює процес швидкого переходу від інтермови до вільного володіння іноземною мовою.

Наше дослідження підтверджує ідеї теорії процесингу Б. ВанПаттена, за яким навчання іноземній мові є більш ефективним, коли воно спрямоване насамперед на те, як учні сприймають та обробляють вхідну інформацію (*input*), а не лише на практику мовлення (*output*). Студенти, які отримують інструкції та вказівки, що покращують розуміння вхідних даних (*input*), у результаті мають суттєві переваги в навчанні (VanPatten, 1993, p. 54). Теорії процесингу передували ідеї С. Крашена, який зробив свою теорію на основі п'яти гіпотез, одна з яких стверджує, що саме зрозумілий вхідний матеріал (*comprehensible input*) є найважливішим і найнеобхіднішим елементом під час засвоєння іноземної мови (Krashen, 1982, p. 66).

Відповідно, викладач має виходити з того, що український студент крізь призму рідної мови сприймає минулий час цілісно та неподільно. Акцент ставиться на закінченості чи незакінченості дії, що відображається у видових відносінах. За допомогою цього підходу дія розглядається як однократна, тривала, повторювана, але завжди єдина, що також виражається в єдиній

морфологічний формі дієслова в минулому часі. Натомість іспанська мова пропонує студенту інше бачення минулого, яке є більш ускладненим. Дія розглядається не тільки з точки зору її закінченості чи незакінченості, а з цим її тривалості, повторюваності. До уваги також береться лінійність часу та тривалість дії у певний конкретний момент. Тобто минулий час представляється фрагментарно. У контексті його лінійності, події в минулому розглядаються в послідовності одна за одною, тобто увага фокусується на моменті дії щодо іншої дії або до моменту мовлення. Тривалість дії також розглядається не тільки в цілому, але й у певний момент закінченого відрізка часу. Таке бачення минулого, безумовно, нове для українського студента і потребує нового осмислення категорії часу, що має враховуватися у подачі вхідного матеріалу.

Студент часто у своїх перекладах в основному спирається на буквальні показники, маркери, що дозволяють обирати форму на основі правил. Це часто веде до механічного використання мови, тоді як успішним шляхом для уникнення фосилізації помилок є розуміння іноземної мови в її концептуальному вимірі.

Джерела фінансування. Фінансування забезпечено Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Список використаних джерел

- Агібалова, Т. (2019). *Явище фосилізації в опануванні іноземної мови дорослими мовцями*. <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2476>
- Кононенко, В.І. (2015). *Зіставно-типологічні студії: українська мова на тлі споріднених мов*. <https://kzigm.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/65/2018>
- Мельничук, О.Д., Зубілевич, М.І., & Фінчук, Г.В. (2020). *Роль мови в пізнанні світу: семантико-філософський підхід*. https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/1_2020/part_3/9.pdf
- Нелюбін, Л.Л. (2003). *Тлумачний перекладознавчий словник*. https://lab314.brsu.by/kmp-lite/kmp2/JOB/LingvoDSL/nelyubin_I_I_tolkovyuy_perevodovedcheskiy_slovar.pdf
- Aragonés, L., & Palencia, R. (2007). *Gramática de uso del español. Teoría y práctica con solucionario A1-B2*. Ediciones SM.
- Brucart, J. (2001). *El valor del Imperfecto de Indicativo en español*. Universidad Autonomo de Barcelona. https://clt.uab.cat/publicacions_clt/reports/pdf/GGT-03-1.pdf
- CastroS Sánchez, M. (2008). Dificultades de los hablantes nativos de alemán en el aprendizaje de los tiempos de pasado. *RedELE: Revista Electrónica de Didáctica ELE*, 13.
- Crystal, D. (2003). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (5th ed.). Blackwell.
- Dulay, H., Burt, M., & Krashen, S. (1982). *Language two*. Oxford University press. <https://ru.scribd.com/doc/316701747/Dulay-Burt-Krashen-1982-Language-Two>
- Kanwit, M. (2018). *Learner and native-speaker differences in the acceptability of gustar-type psychological verbs in Spanish*. https://www.researchgate.net/publication/317176169_Learner_and_native-speaker_differences_in_the_acceptability_of_gustar-type_psychological_verbs_in_Spanish
- Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. https://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
- Mañas, I., Rosado, E., Fullana, N., & Alexeeva, S. (2021). *Imperfect Spanish Meanings Acquisition by Advanced Russian Learners*. <https://revistas.ucm.es/index.php/CLAC/article/download/76710/4564456558604/4564456624026>

Olga DOROSHENKO, PhD (Philol.), Assist.

ORCID ID: 0009-0001-4475-1143

e-mail: o.doroshenko@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

INTERFERENCE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE TRANSLATION OF THE PAST TENSE IN SPANISH

Background. *The article examines the peculiarities of training future translation specialists in view of the processes of linguistic transfer. The aim of the study is to analyse the mistakes made by Ukrainian students of the translation department and to identify the difficulties of translation caused by the influence of the native language on the process of learning Spanish, namely to study cases of interference based on written translations made by students. The relevance of the study is due to the fact that the topic of the past tense in Spanish is one of the most controversial for Ukrainian students, therefore there is a need to search for new approaches in the methodology of teaching Spanish. The study examines the system of past tense verb forms in Spanish and Ukrainian, which reveal significant asymmetry at both the lexical-morphological and conceptual levels. The results of the study can help teachers improve their methods of teaching Spanish as a foreign language and serve as supporting material for students in their independent work.*

Methods. *The following methods were used to examine the problem: experiment, induction, generalisation, descriptive method, contrastive or comparative method, as well as methods of linguistic and contextual-interpretative analysis.*

- Montrul, S. (2004). *The Acquisition of Spanish*. <https://books.google.hn/books?id=nIRgMn83Rr8C&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
- Richards, J.C. (1971). *Error Analysis and Second Language Strategies*. *Language Science*, 17, 12–22.
- Salaberry, R. (1999). The Development of Past Tense Morphology in L2 Spanish. *Applied Linguistics*, 20(2), 151–178. [https://www.researchgate.net/publication/249237873_The_development_of_past_tense_verbal_morphology_in_classroom_L2_Spanish.20\(2\):151-178](https://www.researchgate.net/publication/249237873_The_development_of_past_tense_verbal_morphology_in_classroom_L2_Spanish.20(2):151-178)
- Selinker, L. (1972). *Interlanguage. Product Information International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 10, 209–241. <http://dx.doi.org/10.1515/iral.1972.10.1-4.209>
- VanPatten, B. (1993). *Input Processing and Second Language Acquisition: A Role for Instruction*. *The Modern Language Journal*, 77(1), 45–57.

References

- Aguibalova, T. (2019). *The phenomenon of fossilization in foreign language acquisition by adult speakers* [in Ukrainian]. <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2476>
- Aragonés, L., & Palencia, R. (2007). *Gramática de uso del español. Teoría y práctica con solucionario A1-B2*. Ediciones SM.
- Brucart, J. (2001). *El valor del Imperfecto de Indicativo en español*. Universidad Autonomo de Barcelona. https://clt.uab.cat/publicacions_clt/reports/pdf/GGT-03-1.pdf
- CastroS Sánchez, M. (2008). Dificultades de los hablantes nativos de alemán en el aprendizaje de los tiempos de pasado. *RedELE: Revista Electrónica de Didáctica ELE*, 13.
- Crystal, D. (2003). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. (5th ed.). Blackwell.
- Dulay, H., Burt, M., & Krashen, S. (1982). *Language two*. Oxford University press. <https://ru.scribd.com/doc/316701747/Dulay-Burt-Krashen-1982-Language-Two>
- Kanwit, M. (2018). *Learner and native-speaker differences in the acceptability of gustar-type psychological verbs in Spanish*. https://www.researchgate.net/publication/317176169_Learner_and_native-speaker_differences_in_the_acceptability_of_gustar-type_psychological_verbs_in_Spanish
- Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. https://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
- Kononenko, B.I. (2015). *Comparative and typological studies: the Ukrainian language against the background of related languages* [in Ukrainian]. <https://kzigm.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/65/2018>
- Mañas, I., Rosado, E., Fullana, N., & Alexeeva, S. (2021). *Imperfect Spanish Meanings Acquisition by Advanced Russian Learners*. <https://revistas.ucm.es/index.php/CLAC/article/download/76710/4564456558604/4564456624026>
- Melnichuk, O.D., Zubilevich, M.I., & Finchuk, G.V. (2020). *The role of language in the cognition of the world: a semantic-philosophical approach* [in Ukrainian]. https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/1_2020/part_3/9.pdf
- Montrul, S. (2004). *The Acquisition of Spanish*. <https://books.google.hn/books?id=nIRgMn83Rr8C&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
- Nelyubin, L. (2003). *Тлумачний перекладознавчий словник* [in Ukrainian]. https://lab314.brsu.by/kmp-lite/kmp2/JOB/LingvoDSL/nelyubin_I_I_tolkovyuy_perevodovedcheskiy_slovar.pdf
- Richards, J.C. (1971). *Error Analysis and Second Language Strategies*. *Language Science*, 17, 12–22.
- Salaberry, R. (1999). The Development of Past Tense Morphology in L2 Spanish. *Applied Linguistics*, 20(2), 151–178. [https://www.researchgate.net/publication/249237873_The_development_of_past_tense_verbal_morphology_in_classroom_L2_Spanish.20\(2\):151-178](https://www.researchgate.net/publication/249237873_The_development_of_past_tense_verbal_morphology_in_classroom_L2_Spanish.20(2):151-178)
- Selinker, L. (1972). *Interlanguage. Product Information International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 10, 209–241. <http://dx.doi.org/10.1515/iral.1972.10.1-4.209>
- VanPatten, B. (1993). *Input Processing and Second Language Acquisition: A Role for Instruction*. *The Modern Language Journal*, 77(1), 45–57.

Отримано редакцією журналу / Received: 09.06.25

Прорецензовано / Revised: 29.07.25

Схвалено до друку / Accepted: 30.09.25

R e s u l t s . *Based on students' written work, an analysis of errors was conducted and cases of interference from the native language were identified. The results of the experiment confirm that difficulties arise in the use of past tense verb forms in Spanish, as well as in their understanding at the conceptual level. There are cases of the influence of the native language on the speech and thinking activities of Ukrainian students during their studies, which affects the process of language acquisition. On the one hand, this influence manifests itself at the formal level: students make grammatical mistakes because they choose one form or another based on the grammatical categories of their native language. On the other hand, interference occurs at the conceptual level. In certain cases, students do not understand the subject situation and interpret it based on their already formed spatial and temporal vision. In addition, if new concepts are absent in their native language, students tend to follow grammatical rules without thinking. All this contributes to the fossilisation of errors and complicates the process of transition from interlanguage to fluent command of a foreign language.*

C o n c l u s i o n s . *It has been confirmed that students mainly rely on literal indicators in their translations, markers that allow them to choose a form based on grammatical rules. This approach leads to mechanical use of language and the accumulation of various types of errors. At the same time, a successful way to avoid fossilisation of errors and develop speech is to understand the foreign language in its conceptual dimension.*

K e y w o r d s : *translation studies, Spanish as a foreign language, transfer, fossilization, error analysis.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.